

[Avaleht](#) > ... > [Teie Õigused](#) > [Põhiõigused](#) > [Ettevõtlus Ja Inimõigused](#) > Portugal

Ettevõtlus ja inimõigused

Sisu koostaja:

Portugal

Portugal

1. Milline kohtulik kaitse mul on, kui satun teie riigis ettevõtlusega seotud inimõiguste rikkumise ohvriks? Kas see kaitse hõlmab hüvitamist?

Ettevõtlusega seotud inimõiguste rikkumise korral saab õiguskaitset kohtutest, nimelt neist, mis on pädevad tsiviil-, kriminaal-, haldus- või tööasjades, võttes arvesse asjaomase rikkumise liiki. Kaitse saamine võib eeldada hagi või kuriteoteate esitamist kriminaaluurimisasutusele või prokuratuurile (*Ministério Público*). Sellise hagiga võib kostjalt nõuda millegi andmist, millegi tegemist, õigusvastase teo toimepanemisest hoidumist või teatava teo talumist, samuti kostja käitumise tagajärjel tekkinud varalise või moraalse kahju heastamist. Portugali karistusseadustikus (*Código Penal*) on ette nähtud juriidiliste isikute vastutus teatavate kuritegude puhul ja teatavatel asjaoludel.

Hüvitise saamise korda reguleerivad tsiviilkohtu-, kriminaal-, halduskohtu- ja tööõiguse menetlusnormid.

2. Kas ränkade inimõiguste rikkumiste suhtes kohaldatakse erieeskirju? Kas neid eeskirju kohaldatakse keskkonnakuritegude või tõsise tööalase ärakasutamise suhtes?

Riigisiseseid erinorme ränkade inimõiguste rikkumiste kohta kehtestatud ei ole. Kui aga selline rikkumine on kuritegu või väärtegu, võetakse kohaldatava karistuse ja selle kestuse või suuruse kindlaksmääramisel arvesse asjaomase rikkumise raskust. See kehtib keskkonnakuritegude ja tõsise tööalase ärakasutamise puhul.

3. Olen Euroopa riikidevahelise kontserni väljaspool Euroopa Liitu aset leidnud tegevusest tulenenud inimõiguste rikkumise ohver. Kas õiguskaitse on mulle teie riigis kättesaadav, kui ma ei ole ELi kodanik või ma ei ela ELis? Millistel tingimustel saan väita, et mu õigusi on rikutud? Kust võin leida lisateavet?

Tsiviilõiguse kohaselt kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrust (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (uuesti sõnastatud Brüsseli I määrus) ja Lugano konventsiooni.

Määruse (EL) nr 1215/2012 kohaselt esitatakse hagi nende isikute vastu, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtutesse sõltumata nende kodakondsusest, ja äriühingu (või muu juriidilise isiku) asukohaks arvatakse koht, kus on tema põhikirjajärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine äritegevuse koht. Teatavate asjade, eelkõige lepinguvälise kahju asjade jaoks on siiski kehtestatud kohtualluvuse erinormid, mille kohaselt on pädev selle paiga kohus, kus kahju tekitanud sündmus toimus või võib toimuda. Tsiviil- ja kaubandusasjade kohtualluvuse ning neid käsitlevate kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise konventsioonis (Lugano konventsioon) on sätestatud identsed õigusnormid.

Kui äriühingu asukoht ei ole Euroopa Liidus või Lugano konventsiooni osalisriigis, võib Portugali kohtute

rahvusvaheline pädevus tuleneda Portugali tsiviilkohtumenetlusõigusest. See kehtib juhul, kui taotletavat õiguse teostamist ei saa tagada muidu kui Portugali kohtule hagi esitamisega (nt kui eri riikide rahvusvahelise kohtualluvuse normid annavad koostoimes tulemuseks, et puudub kohus, mis oleks pädev vaidlust lahendama) või kui hagejal on väga keeruline välisriigis hagi esitada ning vaidluse eseme ja Portugali õigussüsteemi vahel on oluline isiklik või tegelik seos.

Kriminaalõiguse kohaselt kohaldatakse kriminaalseadustikust tulenevaid kohtualluvuse norme. Seega, kui rahvusvahelises lepingus või konventsioonis ei ole ette nähtud teisiti, kehtib üldpõhimõte, et Portugali kriminaalõigust kohaldatakse tegudele, mis on toime pandud Portugali territooriumil (olenemata kurjategija kodakondsusest) või Portugali laevadel või õhusõidukitel. Kui rahvusvahelises lepingus või konventsioonis ei ole ette nähtud teisiti, võib Portugali kriminaalõigust teatavatel asjaoludel või teatavate kuritegude puhul siiski kohaldada ka väljaspool Portugali territooriumi toime pandud tegude suhtes. Selliste väljaspool Portugali territooriumi toime pandud kuritegude puhul, mis on seotud juriidiliste isikutega, kohaldatakse Portugali õigust üksnes juhul, kui teo on toime pannud juriidiline isik, kelle põhikirjajärgne asukoht on Portugali territooriumil (või tegu on toime pandud tema vastu), olenemata sellest, kas ohver on ELi kodanik või ELi elanik.

4. Kas ombudsmani institutsioonid, võrdõiguslikkust edendavad asutused või inimõigustega tegelevad riiklikud asutused toetavad Euroopa riikidevaheliste kontsernide väljaspool Euroopa Liitu aset leidvate, ettevõtlusega seotud inimõiguste rikkumiste ohvreid? Kas need asutused võivad minu juhtumit uurida, kui ma ei ole ELi kodanik või ma ei ela ELis? Kas teie riigis on teisi avalik-õiguslikke asutusi (nt töö- või keskkonnainspektsioon), kes võivad minu juhtumit uurida? Kust võin leida teavet oma õiguste kohta?

Ombudsmani, võrdõiguslikkust edendavate asutuste (töö- ja tööhõivealase võrdõiguslikkuse komisjon (*Comissão para a Igualdade no Trabalho e no Emprego* - CITE) ning kodakondsuse ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon (*Comissão para a Cidadania e Igualdade de Género* - CIG)), [Tööinspektsiooni](#) ja [Keskkonnainspektsiooni](#) sekkumine uurimistesse piirdub üksnes Portugali territooriumil toime pandud Portugali õiguse rikkumistega. See, et Euroopa riikidevahelise ettevõtja väljaspool Euroopa Liitu toime pannud inimõiguste rikkumise ohver ei ole ELi kodanik või ELi elanik, ei ole nende asutuste sekkumise seisukohalt oluline.

5. Kas teie riik kohustab Euroopa riikidevahelisi kontserne looma kaebuste lahendamise mehhanisme või vahendusteenuseid, mille raames arutatakse nende ettevõtlusega seotud tegevusest tulenevaid rikkumisi? Kas neid kohustusi kohaldatakse ka väljaspool Euroopa Liitu aset leidnud rikkumiste suhtes? Kes teostab teie riigis selle tegevuse üle järelevalvet? Kas on võimalik tutvuda süsteemi toimimist käsitlevate avalike aruannetega?

Õiguslikku kohustust selliseid aruandeid esitada ei ole. Ent hargmaistele ettevõtjatele mõeldud OECD suuniste riiklik kontaktpunkt, mille tegevust koordineerivad majandustegevuse peadirektoraat (*Direção-Geral das Atividades Económicas* - DGAE) ning Portugali investeerimis- ja väliskaubandusagentuur (*Agência para o Investimento e Comércio Externo de Portugal* - AICEP Portugal Global), pakub nende suuniste raames (kohtuvälist) vahendus- ja lepitusplatvormi suuniseid väidetavalt rikkunud äriühingute peale esitatud kaebuste lahendamiseks. Seega saab iga üksikisik või organisatsioon, kes leiab, et hargmaise ettevõtja teod või toimingud ei ole suunistega kooskõlas, esitada ametliku kaebuse ühe sellise riigi riiklikule kontaktpunktile, kus see ettevõtja tegutseb. Lisateavet, sealhulgas riikliku kontaktpunkti iga-aastased aruanded OECD suuniste rakendamise kohta, leiab [siit](#).

6. Kas mul on haavatava kuriteohvrina eriõigusi, kui palun abi ettevõtlusega seotud inimõiguste rikkumiste vastu? Kas õigusabi on mulle kättesaadav, ja millistel tingimustel? Millised kulud katab õigusabi? Kas õiguskaitse on mulle kättesaadav samadel tingimustel, kui ma ei ole ELi kodanik või ma ei ela ELis?

Kriminaalmenetluse seadustiku (*Código de Processo Penal*) artiklis 67-A on sätestatud:

„a) „kuriteohver“ –

i) füüsiline isik, kes on kannatanud kahju, sealhulgas füüsilist, psüühilist, emotsionaalset või moraalselt kahju või varalist kahju, mille on otseselt põhjustanud kuritegelik tegevus või tegevusetus;

ii) sellise isiku pereliige, kelle surma kuritegu otseselt põhjustas, ja kes on selle isiku surma tagajärjel kahju kannatanud;

b) „eriti haavatav kuriteohver“ – kuriteohver, kes on eriti haavatav muu hulgas oma vanuse, tervisliku seisundi või puude tõttu ja seepärast, et ohvristamise liik, ulatus ja kestus on rängalt kahjustanud tema vaimset heaolu või tema sotsiaalse integratsiooni tingimusi;

c) „pereliige“ – kuriteohvri abikaasa või elukaaslane, otsejoones sugulane, õde või vend või ülalpeetav;

d) „laps“ – alla 18 aasta vanune isik.“

Üks 4. septembri 2015. aasta seadusega nr 130/2015 heaks kiidetud ohvri statuudis tunnustatud õigustest on õigus saada tasuta õigusabi, mille õigusraamistik on sätestatud 29. juuli 2004. aasta seaduses nr 34/2004. Tasuta õigusabi kohta saab lisateavet Euroopa e-õiguskeskkonna portaali asjaomaselt [lehelt](#).

Viimati uuendatud: 28/05/2025

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.